

національних економік є сталим трендом. При цьому важливою складовою є державна підтримка цього напрямку. Досвід Саудівської Аравії свідчить, що необхідною є розробка національної стратегії, яка б включала послідовні кроки її імплементації.

Український кейс YEP! також свідчить, що при наявності державної підтримки, в Україні можливо створити ефективну екосистему, яка б сприяла розвитку університетських бізнес-інкубаторів.

Література

11. Ноха Ахмед Хассан (2018) Університетські бізнес-інкубатори як інструмент для прискорення підприємництва: теоретичний погляд. Огляд економіки та політології. <https://doi/10.1108/REPS-10-2019-0142/full/html2>.
12. Камран Ахмед Сіддікі (2021) Визначення критичних факторів успіху для університетських бізнес-інкубаторів у Саудівській Аравії. Журнал підприємництва та сталого розвитку. [https://doi.org/10.9770/jesi.2021.8.3\(15\)](https://doi.org/10.9770/jesi.2021.8.3(15))
13. Тетяна Несторенко (2022) Підприємництво та університети: місце бізнес-інкубаторів. Український журнал прикладної економіки і технологій. <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2022-1-7>

References

- 1.Noha Ahmed Hassan (2018) *University business incubators as a tool for accelerating entrepreneurship: theoretical perspective*. Review of Economics and Political Science. <https://doi/10.1108/REPS-10-2019-0142/full/html2>.
- 2.Kamran Ahmed Siddiqui (2021) *Identifying critical success factors for university business incubators in Saudi Arabia*. Journal of Entrepreneurship and Sustainability. [https://doi.org/10.9770/jesi.2021.8.3\(15\)](https://doi.org/10.9770/jesi.2021.8.3(15))
- 3.Tetyana Nestorenko (2022) *Entrepreneurship and universities: a place of business incubators*. Ukrainian Journal of Applied Economics and Technology <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2022-1-7>

JEL F 41

ЗАВАДСЬКИХ Ганна

к.е.н, доцент

доцент кафедри економіки і бізнесу Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного

e-mail:hannaz2208@gmail.com

Hanna ZAVADSKIH

PhD (Economics), Associate Professor
Associate Professor of the Department of
Economics and Business, Dmytro Motorny
Tavria State Agrotechnological, Zaporozhye,
Ukraine

СОЦІАЛЬНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО ЯК СУЧАСНА ІННОВАЦІЙНА МОДЕЛЬ ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМ СУСПІЛЬСТВА

SOCIAL ENTREPRENEURSHIP AS A MODERN INNOVATIVE MODEL FOR SOLVING SOCIETY'S PROBLEMS

Анотація: Робота присвячена питанню визначення та становлення соціального

Abstract: The work is devoted to the issue of definition and formation of social

підприємництва в Україні. Визначено критерії віднесення підприємств до соціальних, наведено основні проблеми і перешкоди розвитку соціального підприємництва в країні.

Ключові слова: соціальне підприємництво, інновації, бізнес-модель, соціальний ефект, інноваційний інструмент

entrepreneurship in Ukraine. The criteria for classifying enterprises as social enterprises are determined, the main problems and obstacles to the development of social entrepreneurship in the country are given.

Keywords: social entrepreneurship, innovation, business model, social effect, innovation tool

Останніми роками в Україні загострюються економічні проблеми (закриття підприємств, зниження реальної заробітної плати та пенсій, зростання інфляції і рівня безробіття), які негативно впливають на якість життя населення. Актуальними для нашої країни є і соціальні проблеми, які виникли вкрай загострилися внаслідок військової агресії Російської Федерації - масове переміщення цивільних осіб, пошкодження інфраструктури (соціальної, транспортної, інженерної) цілих регіонів, руйнування цивільної інфраструктури, гуманітарна криза на ТОТ. В умовах загострення національних і локальних проблем економічного і соціального характеру, очевидним є пошук нових бізнес-моделей для їхнього вирішення. Одним із таких інноваційних інструментів із значним соціальним й економічним впливом є соціальне підприємництво, яке дозволяє генерувати ефективні рішення соціальних проблем, використовуючи нестандартні бізнес-підходи.

Соціальне підприємництво стало активною сферою практики і наукових досліджень протягом останніх декількох десятиліть. Така модель бізнесу набула поширення вже у всьому світі і успішно втілюється в соціально-економічну сферу життя [1, с. 47.]. Нажаль в Україні поширення соціального підприємництва не має системного характеру і перебуває на початковій стадії розвитку. Переваги соціального підприємництва, повною мірою не усвідомлюються владою та суспільством нашої країни, а потенціал цього виду підприємницької діяльності й досі сприймається з недовірою. Частина вітчизняних науковців ототожнюють поняття соціальної відповідальності та соціального підприємництва хоча існує принципова відмінність між цими двома економічними категоріями: метою діяльності традиційного підприємства є отримання прибутку для масштабування бізнесу та власного збагачення, а соціального – вирішення соціальної проблеми або реалізація соціальної ініціативи за рахунок прибутку, отриманого від власної діяльності. Щороку зростає кількість наукових публікацій і праць з фокусом на дослідження соціального підприємництва але окремі аспекти цього унікального виду підприємництва залишається невивченим. Саме тому дослідження соціального підприємництва, як інноваційного інструмента, дозволяє вирішувати соціальні проблеми (створювати соціальну цінність) і бути при цьому комерційно успішним, є актуальним.

Соціальне підприємництво являє собою інноваційний механізм, що поєднує соціальну місію з комерційним (підприємницьким) підходом і поступово змінює суспільство [3, с. 180].

Дискусійним є питання щодо визначення критеріїв соціального підприємництва - організаційно-правової форми, чітко визначених соціальних цілей, напрямів розподілу прибутку, реінвестування в розширення діяльності (забезпечення матеріальної винагороди) чи на вирішення нагальних соціальних проблем (досягнення соціальних цілей) [4,с.30].

Узагальнюючи дослідження зарубіжних та вітчизняних науковців ми виокремили основні критерії визначення соціального підприємництва:

- соціальне підприємництво - це різновид бізнесу, який може бути реалізований в усіх секторах економіки (сільське господарство, промисловість, освіта, туризм і т.п.);
- спрямованість на створення соціальної цінності, яка зафіксована в місії соціального підприємства;
- високий ступінь автономії, зокрема, фінансова самостійність;
- реінвестування прибутку у розвиток СП або спрямовується на створення соціальної цінності;
- впровадження інновацій і використання новаторських шляхів при вирішенні соціальної проблеми;
- розширення і масштабованість підприємства задля залучення більшої кількості людей та покращення якості продукції або надання послуги.

У межах проєкту "Соціальне підприємництво в Україні: досягнення соціальних змін за ініціативою знизу", який реалізується за підтримки ЄС в Україні, 2019 року було розроблено Зелену книгу із соціального підприємництва. Зелена книга являє собою комплексний документ, який описує особливості і унікальні можливості вітчизняного соціального бізнесу. Нажаль, єдиної статистики щодо кількості соціальних підприємств в Україні досі немає. Перший «Каталог соціальних підприємств України», був виданий у 2013 року і містив інформацію про 41 соціальне підприємство. В другому «Каталозі соціальних підприємств України», який побачив світ у 2017 році, зібрано, систематизовано та представлено інформацію вже про 150 СП в Україні. Більшість (близько 15%) вітчизняних СП функціонують в галузі сільського господарства і сфері торгівлі (хенд-мейд, благодійні крамниці). Фахівці з питань соціального підприємництва наполягають, що на сьогодні в Україні функціонує не менше 1000 соціальних підприємств.

Отже, можна констатувати, що в Україні є всі можливості для розвитку соціального підприємництва. До основних проблем в секторі соціального підприємництва слід віднести відсутність нормативно закріпленого визначення соціального підприємництва, а також державної політики у цій сфері. Бар'єром, що стримує і гальмує розвиток соціального підприємництва. проблемою є нестача фінансових коштів для започаткування та розвитку соціального підприємства. Всі ці перешкоди можна і слід подолати, розробивши і системно реалізовуючи державну стратегію розвитку соціального підприємництва в Україні.

Література

1. Корнецький А.О. Соціальне підприємництво: посібник для викладачів

курсу / за наук. редакцією к.е.н. А. О. Корнецького - К. : Фамільна друкарня Huss, 2019. - 160 с.

2. Підприємництво: соціально-економічне та інституціональне забезпечення розвитку : монографія. / Болтянська, Завадських Г.М., Тебенко В.М. та ін. Мелітополь: Люкс, 2021. 300 с.

3. Переверзева А., Волков В. Дослідження моделі соціального підприємництва як інноваційної форми бізнесу. Науковий вісник. Збірник наукових праць одеського національного економічного університету. 2020. №1-2(274-275). С. 28-40.

References

1. Kornetsky A.o. Social entrepreneurship: Manual for course teachers / for sciences. Editorial staff of the Candidate of Science A. K.E.D. A: Kornetsky - K. : Huss, 2019. - 160 p.

2. Entrepreneurship: Socio-economic and institutional development support : monograph. / Boltanska, Zavadsky G.M., Tebenko V.M. and others Melitopol: Lux, 2021. 300 p.

3. Perverzeva A., Volkov V. Research of the model of social entrepreneurship as an innovative form of business. Scientific research scientist. Collection of scientific works of Odessa National Economic University. 2020. №1-2(274-275). P. 28-40.

JEL F 41

МАЗУР Юрій

к.е.н., доцент, декан денної та заочної форм навчально-наукового інституту менеджменту, економіки та бізнесу, доцент кафедри маркетингу Міжрегіональної академії управління персоналом, Україна
ORCID ID: 0000-0002-4728-4640

e-mail: gy_89@ukr.net

Yuriy MAZUR

PhD in Economics, Associate professor, Dean of Full-time and Part-Time Forms of Educational and Scientific Institute of Management, Economics and Business, Associate Professor of Marketing, Interregional Academy of Personnel Management, Ukraine

СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЯК СКЛАДОВА ІННОВАЦІЙНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Анотація: У роботі теоретично обґрунтовано доцільність використання моделі інноваційного освітнього процесу професійної практико-орієнтованої підготовки фахівців, яка має бути цілісною багаторівневою структурно-функціональною педагогічною системою, поєднувати елементи загальної та професійної освіти, а також забезпечувати освіту соціально-орієнтованого фахівця. У такій моделі соціальна відповідальність виступає своєрідним інноваційним вектором розвитку системи вищої освіти, сприяє набуттю високого рівня не лише

SOCIAL RESPONSIBILITY AS A COMPONENT OF THE INNOVATIVE EDUCATIONAL PROCESS AND SUPPLY COMPETITIVENESS OF THE INSTITUTION OF HIGHER EDUCATION

Abstract: The work theoretically substantiates the expediency of using a model of the innovative educational process of professional practice-oriented training of specialists, which should be a complete multi-level structural-functional pedagogical system, combine elements of general and professional education, and also ensure the education of a socially-oriented specialist. In such a model, social responsibility acts as a kind of innovative vector for the development of the higher education system, contributes to the acquisition of a high level not only of traditional professional competences, but also of personal